

A NÁDI FARKAS VISSZATÉR

A természetet járva az emberben mindig megvan a vágy, hogy állatokkal találkozzon – lehetőleg védett ritkaságokkal, amelyek egy-egy tájegység élő nevezetességei közé tartoznak. Az igazi vadonban persze ezek a többnyire rejtett életmódot folytató lények nehezen pillanthatók meg – kivéve, ha tudjuk, hol kell őket keresni!

Szöveg - **Mirtse Áron** / **VADÁLLATOK KÖZELRŐL**

„Réti farkas fészke volt épen alatta, benne két kis kölyke rítt az isten-adta” – emlékezhetünk Arany János soraira a Toldiból. Mindannyian ismerjük a folytatást: a nagy erejű hős kénytelen volt pusztá kézzel megküzdeni az utódait védő farkaspárral. Mivel kitalált történetről van szó, amelyben a vadállatok szerepe jelképes, talán nem csökkenti a farkasölő hős érdemeit az sem, ha tudjuk, hogy réti vagy nádi farkasnak egykor a valódi, európai szürke ordasnál jóval kisebb aransakált nevezte a magyar népnyelv. Ez a ragadozó egykor elterjedt volt a Kárpát-medencében, méghozzá népi elnevezésének megfelelően elsősorban az alföldi, vízközeli élőhelyeken, míg a hegyvidéken az igazi farkas volt az úr, amely nemigen tűr meg maga mellett vetélytársat. A két faj egyébként genetikailag közel áll egymáshoz, mesterséges körülmények közt kereszteződhet, ám viselkedésüknél fogva erre a szabadban nem kerül sor.

MIGRÁNSOK A BALKÁNRA

Éppen azért, mert a sakált nem sakál néven, hanem farkas-ként emlegették, bizonytalanok az adatok arra vonatkozóan, hogy mekkora állománya is lehetett, és mikor tűnt el pontosan hazánkban. Mindenesetre a huszadik század derekára már kipusztulnak számított, és csak az 1990-es években jelent meg újra a déli megyékben, mindenekelőtt a Dráva mentén, majd onnan terjedt tovább a Balaton irányába, illetve az Alföld elé. A genetikai vizsgálatok azt mutatták, hogy a Balkán irányából észak felé terjeszkedő állomány bulgáriai eredetű. Ma már elmondhatjuk, hogy szinte az ország egész területén előfordul, leszámítva azokat a tájakat, ahol a farkas felbukkanására is lehet számítani, és nagyobb számban van jelen, mint kipusztulása előtt lehetett. Mivel egész évben korlátozás nélkül vadászható, az éves teríték ezres nagyságrendjéből is lehet következtetni az állomány bőségére.

SAKÁL VAGY RÓKA?

Megpillantani nehéz a sakált, mert óvatos, rejtőzködő állat, nappal ritkán mozog. Kotorékját is jobban álcázza a rókánál, például nem találhatók körülötte táplálékmaradványok, ezért az kevésbé felismerhető. Könnyen azonosítható viszont a

lábnyoma, mert két középső lábujjpárnája az esetek többségében összenőtt. A legtöbbször azonban a hangja árulja el jelenlétét, amelyet napnyugta után hallat, és nem hasonlít sem a farkasüvöltésre, sem a kutyaugatásra. Ha mégis sikerül megpillantani, a felületes szemlélő a vörös rókával tévesztheti össze, mert méretük nem tér el jelentősen egymástól (legalábbis testtömegüket tekintve), ám a sakál lába hosszabb, farka rövidebb és kevésbé lompos, lábvége és viszonylag nagynak ható füle pedig sohasem fekete, míg a rókáé mindig az. Bundája a farkasénál sárgásabb-vörösebb színű, télen és nyáron eltérő árnyalatú.

KELL-E NEKÜNK A SAKÁL?

A sakál megítélése a vadászok és a természetvédők körében meglehetősen eltérő. Az, hogy a hazai fauna gazdagodott az egyébként őshonos faj visszatelepülésével, mindenképpen pozitív. A sakál megjelenésétől a természetvédelem azt reméli, hogy segít a vörös róka állományának visszaszorításában, amely az utóbbi évtizedekben igencsak túlszaporodott, a veszettség elleni hatékony védekezés kellemetlen mellékhatásaként. A sakál táplálkozása hatalmas elterjedési területének egyes részein igen eltérő, Magyarországon az év legnagyobb részében rágcsálókat zsákmányol, ha nagyvadat fogyaszt, az általában elhullott állat teteme, a patások kifejlett példányaira a farkasénál gyengébb állkapcsa és testalkata miatt nem jelent veszélyt, étlapján a rókáénál ritkábban szerepelnek védett fajok.

A GIDÁK RÉME

A vadgazdálkodók kissé másképp látják a helyzetet. Tény, hogy a sakál nem olyan erős, gyors és kitartó, mint a farkas, és nem is portyázik olyan szervezett csoportban, legfőlegbb a felnövekvőben lévő fiatalokkal egészül ki falkává az év végére egy-egy pár. Az is igaz, hogy az év legnagyobb részében egerekre, pockokra vadászik. Csakhogy, amikor tavasszal az őzek, dámvadok világra hozzák gidáikat és borjaikat, azok a születésüket követő egy-két hétben gyámoltalanul lapulva rejtőzködnek az aljnövényzetben.

Kép - Profimedia - Red Dot

A sakált a kifejlett dártehen könnyűszerrel elzavarja, ha épp ott van, de nincs mindig ott. A kiváló szimatú ragadozó akár naponta elejthet egy-egy újszülöttet, ami érzékeny veszteséget jelenthet egy-egy vad faj éves szaporulatára nézve.

A KOMONDOR RENESZÁNSZA

Ha egy vadgazdálkodó nem szívesen látja a területén a sakált, legjobban teszi, ha betartja és betartatja a szabályokat. Előírás ugyanis, hogy kizsigerelt vad belső részeit nem szabad kint hagyni az erdőn, mégis sokan ezt teszik, valósággal terített asztalt kínálva a dögevőknek. Vannak azonban vadásztársaságok, akik a dolog jó oldalát próbálják nézni, és igyekeznek hasznosítani a sakált, hiszen a Nyugat-Európában egzotikusnak számító vad cserkelése, terítékre hozása izgalmas kaland lehet a külföldi vendégvadászoknak. Olyat is lehet hallani, hogy a sakál a birkanyájak réme volna, ám erre a bajra megvan a jól bevált magyar orvosság, csak az utóbbi, nagyragadozóktól mentes évszázadban mintha feledésbe merült volna. Hiszen mennyi eséllyel ragadhat el a 45-50 cm magas, 10-15 kilós sakál egyetlen bárányt is a nyájból, ha azt a 70 centinél magasabb, 50-60 kilós komondorok vagy kuvaszok őrzik? ♦

- AZ ARANSKÁL ELTERJEDÉSI TERÜLETE HATALMAS: DÉL-EURÓPA ÉS AFRIKA ÉSZAKI FELE MELLETT MAGÁBAN FOGLALJA DÉL-ÁZSIA NAGY RÉSZÉT IS. AFRIKA DÉLEBBI RÉSZÉIN UGYANAKKOR KÉT MÁSIK SAKÁLFAJ OSZTOZIK: A SUJTÁSOS ÉS A PANYÓKÁS SAKÁL.

- A SAKÁLOK PÁROSÁVAL ÉLNEK, FALKAKÖZÖSSÉGET CSAK AKKOR ALKOTNAK, AMIKOR A FELCSEPEREDŐ UTÓDOK MÉG EGYÜTT VADÁSZNAK A SZÜLEIKKEL.

- A SAKÁL AZ ÁZSIAI NÉPMESÉKBEN A RAVASZ RÓKÁHOZ HASONLÓ SZEREPET TÖLT BE.

- SZULIMOV SAKÁLKUTYÁINAK NEVEZIK AZOKAT AZ ARANSKÁL ÉS LAPPFÖLDI PÁSZTORKUTYA KERESZTEZÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ, HIBRID NYOMOZÓKUTYÁKAT, AMELYEKET AZ OROSZORSZÁGI SEREMETYJEVŐ REPÜLŐTERÉN KÁBÍTÓSZER- ÉS BOMBAKERESÉSRE VETNEK BE.

- A HÍRES ETOLÓGUS, KONRAD LORENZ AZT FELTÉTELEZTE, HOGY A KUTYA EGYES FAJTÁI A FARKASTÓL, MÍG MÁSOK A SAKÁLTÓL SZÁRMAZNAK. AZ ELMÉLET TÉVESNEK BIZONYULT: MINDEN KUTYÁNAK A FARKAS AZ ŐSE.

